

ANTUN VRANČIĆ

400. OBLJETNICA SMRTI

AD SE

Hic ubi sum, non sum, nec qui loquor ipsemet hic sum,
Atque ibi ubi esse velim, non licet esse mihi.
Sic mea fata volunt, nec mores ista merentur;
Impedit, o pereat, quae mea vota, precor.

(Otia VIII)

SAMOME SEBI

Gdje sam, tu nisam, niti sam ja koji govorim, ovdje,
Tamo gdje htio bih pak da sam, ne mogu ja bit.
Tako to hoće mi kob, ali moj ne zaslužuje život;
Propala, dabogda, tã želje što prijeći mi svud.

Preveo Josip Torbarina

Ove godine bilježimo 400. obljetnicu smrti velikog hrvatskog humanista Antuna Vrančića. Rodio se 29. V 1504. u Šibeniku. Studirao je u Padovi, Beču i Krakovu. Njegova diplomatska karijera započela je onda kad ga je Ivan Zapolja imenovao svojim tajnikom. Nakon mnogo godina prešao je u Beč kao tajnik hrvatsko-ugarskoga kralja Ferdinanda I koji ga je imenovao pečujskim biskupom. U diplomatskoj misiji u Carigradu i Maloj Aziji sabrao je mnogo istočnih rukopisa, a u Angori je - zajedno s poznatim nizozemskim humanistom Busbecquom - otkrio ploče s popisom Augustovih djela i časti (tzv. Monumentum Ancyranum). Vrančić se brine za odgoj svog nećaka Fausta, koji će kasnije postati slavan po petojezičnom Rječniku i djelu Machinae novae. Četiri godine pred smrt Vrančić postiže najvišu crkvenu čast: postao je nadbiskup ostrogonski i primas ugarski, a tri godine nakon toga postaje kraljevski namjesnik u Ugarskoj. Malo prije smrti imenovan je kardinalom. Umro je u Prešovu 15. VI 1573.

Vrančićev se književni i ljudski lik najbolje odražava u Pismima (Epistolae). Među imenima ljudi s kojima se dopisivao širom Evrope osobito se ističe Erazmo Rotterdamski. Značajna su i Vrančićeva putopisna djela: Iter Buda Hadrianopolim (Putovanje od Budima u Drinopolje) i De itinere et legatione sua Constantinopolitana Antonii Verantii cum fratre Michaele dialogus (Razgovor Antuna Vrančića s bratom Mihovilom o carigradskom putovanju i poslanstvu). Vrančić je objavio i dvije pjesničke zbirke: Elegiae i Otia (Pjesme u dokolici).